

rész. 1984-től a Nemzetközi Kriсталlográfiai Unió (IUCr) VB tagja, 1990-től alelnöke. 1990-től az Acta Crystallographica c. nemzetközi folyóirat társszerkesztője. Az atomcsoportok és molekulák szerkezetének röntgendiffrakciós meghatározásával foglalkozó disszertációjával nyerte el a kémiai tudomány doktora fokozatot 1975-ben. Tevékenységét 1975-ben Akadémiai Díjjal, 1986-ban a Munka Érdemrend arany fokozatával ismerték el.

Legjelentősebb tudományos eredményei a tetraéderes oxianionokra vonatkozó általános törvényesség felismerése a periódusos rendszerben, valamint szerves kénvegyületek szisztematikusság szerkezetfelfedezése. Utóbbiak nagyban hozzájárulnak a „hipervalens kötések” valódi természetének megismeréséhez. Legújabb jelentős eredménye a szerves vegyületek kristályai között fellépő izoszterikus rálitási formák meghatározása és osztályozása.

1982—1991 között 115 közleménye jelent meg. (Összes eredeti közleményének száma 230.) Ezek „idegen” idézettsége több mint 1250. Öt szabadalom társtulajdonosa. Tudományos tevékenységéből kiemelkednek az alábbi munkái: 1. Mean X-O bond length of the XO_4 tetrahedral oxyanions. J. Chem. Soc. (A) 1857—1859 (1971); 2. Conformational Characteristics of Anhydrous Sulfaguanidine. Computer Retrieval and Analysis of N-Substituted Arylsulfon-amides: Acta Cryst. B37, 868—877 (1981); 3. „Main Part” Isostructuralism of Several Cardenolides and Bufadienolides. Structures of Three Cardenolides: (21S)-Methyl digitoxigenin, Uzaringenin and Sarmentogenin Methanol Solvate. Acta Cryst. B47, 68—77 (1991).

Ajánló: Márta Ferenc, Náray-Szabó Gábor, Görög Sándor, Hargittai István, Solymosi Frigyes

Kelen Tibor

1930-ban született Vaján. Vegyész pályafutását a szilikáttüvegek ipari kutatásával kezdte a TUNGS RAM-nál 1953-ban, e témából kandidált (1967). A polimerdegradáció kutatását 1966-ban kezdte meg az MTA KKKI-ban, e kutatásai alapján lett a kémiai tudomány doktora (1975). 1985-től egyetemi tanár, a KLTE alkalmazott kémiai tanszékének vezetője.

Makromolekuláris kémiai kutatásai során a polimerok oxidatív degradációjával és stabilizálásával, e folyamatok kinetikájával és mechanizmusával foglalkozott. Később a polimerizáció és kopolimerizáció kérdéseit is tanulmányozta. A kopolimerizációs paraméterek meghatározására Tüdős Ferencsel együtt kidolgozott eljárást (az ún. KT-módszer) ma már általánosan elfogadott és alkalmazott. E közleményükre (J. Macromol. Sci.-Chem., A9, 1 [1975]) eddig 460 hivatkozás történt. Tüdős Ferencsel és Földes Péterrel együtt Állami Díjat kaptak (1978), a gyökös polireakciók (polimerizáció, kopolimerizáció, polimerdegradáció) kutatásában elért eredményeikért.

Kutatási eredményeiről nemzetközi folyóiratban több mint 180 közleménye jelent meg (a hivatkozások száma kb. 1400), hazai folyóiratban megjelent közleményeinek száma 74 (hivatkozás kb. 60). Több találmány társszerzője. Sikeres nemzetközi (NSF-MTA, DFG-MTA) tudományos együttműködésekkel folytat. Tagja az MTA Makromolekuláris Kémiai Bizottságának és Polimer Munkahelyi Bizottságának. Számos nemzetközi rendezvényen volt meghívott, illetve főelőadó. Oktatási tevékenységét külföldön is értékelik: 1980—82 között Akronban (Ohio, USA), 1992-ben Darmstadtban (Németország) volt vendégprofesszor. A Die Angewandte Makromolekulare Chemie és a Journal of Macromolecular Science folyóiratok szerkesztésében vesz részt.

Ajánló: Gyarmati István, Tüdős Ferenc, Beck Mihály, Lipták András, Márta Ferenc

Kucsman Árpád

1927-ben, Budapesten született. Fő kutatási területe a szerves kénvegyületek elektron- és térszerkezetének felfedezése, valamint reakciómechanizmusok vizsgálata. Az ELTE szerves kémiai tanszékén tevékenykedik, 1972 óta tanszékvezető egyetemi tanárként. Doktori értekezésének tárgya elméleti szerves kémiai jellegű volt, az N-acilszulfiliminek szerkezete és képződésének mechanizmusa című disszertációját 1971-ben védte meg. Az általa vezetett munkacsoport kutatási eredményei elismerésül 1975-ben Akadémiai Díjban részesült. 1987-ben Zemplén Géza fődíjat kapott. Vezetőségi tagja az Elméleti Szerves Kémikusok Világszövetségének (WATOC), szerkesztőbizottsági tagja a J. Mol. Structure (Theochem) folyóiratnak.

Felkérésre összefoglaló tanulmányt írt a kén-oxigén kölcsönhatásról az Organic Sulfur Chemistry monográfia számára (Elsevier, 1985). 120 tudományos dolgozata van, ezek közül 50 az utóbbi tíz évben jelent meg, egy kivételével idegen nyelvű folyóiratokban. A hivatkozások száma 700 fölötti. Az újabb kutatási eredményekből kiemelhető annak bizonyítása, hogy a kén-oxigén kölcsönhatás széles körben érvényesül, konformációt és reaktivitást megszabó tényező (J. Mol. Struct. 1984, 125, 331; 1986., 127, 135; J. Chem. Soc. Faraday II, 1984, 80, 1273; 1987, 83, 2113; J. Am. Chem. Soc. 1987., 109, 2237; J. Mol. Struct. Theochem, 1989., 186, 53; Struct. Chem. 1990., 1, 305, 1991., 2, 529). E kölcsönhatás a hipervalens kötéssel rokonítható, amely a konformációtól is függ (J. Mol. Struct. Theochem, 1991., 230, 143). Figyelemre méltó a szulfóniumcentrumon lejátszódó reakciók különleges sztereomechanizmusának felfedezése és értelmezése is (Tetrahedron, 1980., 36, 1631, 1986, 42, 5649).

Ajánló: Lempert Károly, Medzilhadszky Kálmán, Hargittai István, Lipták András, Náray-Szabó Gábor

Lásztity Radomir

1929-ben, Deszken született. A BME biokémiai és élelmiszertechnológiai tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Doktori értekezését 1968-ban védte meg. Tudományos kitüntetései: Akadémiai Díj (1986), Állami Díj, (1982), Nemzetközi Gabonatudományi és Technológiai Szövetség C. Bailey-érme (1982), Cseh Mezőgazdasági Tudományos Akadémia aranyérme (1982).

Lásztity Radomir az elmúlt 10 évben nyolc könyvet (ebből hat angol nyelvű), négy könyvrészletet (ebből kettő angol nyelvű), 189 tudományos cikket (ebből 114 idegen nyelvű) jelentetett meg. Szabadalmainak száma: 11 (ebből négy jelenleg is gyártott). A hivatkozások száma meghaladja a 300-at.

Fő kutatási területe (gabona-, élelmiszervehéjre) eredményei közül nemzetközi szinten is jelentős a nagymolekulatömegű sikérfehérjék szerkezetére elsőként felállított — és később bizonyított — hipolízis és modell, a zab avenoninon elsőként történt izolálása és aminosav-szekvenciájának meghatározása, a hazai búzafajták biokémiai alapon történő azonosítási rendszerének kidolgozása, a CRC-Press (USA) gondozásában kiadott The Chemistry of Cereal Proteins című, világszerte ismert monográfia. Publikációi közül kiemelhető még a Saint Rat-díjjal kitüntetett Élelmiszeralitika kézikönyv és a nivódjias Az élelmiszervehéj biokémia alapjai c. kötet.

Ajánló: Farkas József, Holló János, Tüdős Ferenc